

ZAPISNIK

sa 37. sjednice Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje Skupštine Crne Gore, održane 30. januara 2019. godine

Sjednica je počela u 12 sati.

Odborom je, na sjednici, predsjedavao poslanik dr Suad Numanović, predsjednik Odbora.

Sjednici Odbora su prisustvovali poslanici, članovi Odbora: Maja Bakrač, dr Halil Duković, Nikola Divanović, mr Boris Mugoša, dr Nedžad Drešević i dr. doc Draginja Vuksanović - Stanković.

Sjednici je, shodno članu 75 stav 1 Poslovnika Skupštine Crne Gore, prisustvovao Kemal Purišić, ministar rada i socijalnog staranja.

Sjednici su, shodno članu 67 stav 2 Poslovnika Skupštine Crne Gore, Alija Košuta, direktor Uprave za inspeksijske poslove Crne Gore, Duško Zarubica, generalni sekretar Saveza sindikata Crne Gore, Srđa Keković, generalni sekretar Unije slobodnih sindikata Crne Gore, Svetlana Vuksanović, predsjednica Unije poslodavaca Crne Gore, Danilo Gvozdrenović, potpredsjednik Privredne komore Crne Gore, Danijela Šuković, načelnica Direkcije za zaštitu na radu Ministarstva rada i socijalnog staranja, Angelina Međedović, glavna inspektorka rada u Odsjeku za inspekciju rada i Zlatko Popović, inspektor rada za oblast zaštite na radu.

Za sjednicu je predložen i jednoglasno usvojen sljedeći

DNEVNI RED:

**Kontrolno saslušanje Kemala Purišića, ministra rada i socijalnog staranja
na temu
„Sprovođenje Zakona o zaštiti i zdravlju na radu“**

Predsjednik Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje dr Suad Numanović podsjetio je da je Zakon o zaštiti i zdravlju na radu usvojen 2014. godine, dok su izmjene i dopune tog zakona urađene tokom prošle, 2018. godine. Ono što je jedan od bitnijih ciljeva ovih izmjena

je obaveza poslodavca, odnosno projektanta i izvođača radova, da imenuje koordinatora koji se bavi zaštitom na radu zaposlenih. U period nakon donošenja izmjena zakona slijedi period donošenja podzakonskih akata, koji će dati instrumente onima koji trebaju da sprovedu zakon i onima koji treba da kontrolišu njegovo sprovođenje, istakao je Numanović. To će omogućiti da se na kvalitetan način preventivno djeluje kako bi podaci o povredama na radu bili bolji nego što su bili za 2017. i 2018. godinu. Podaci, sa kojima Odbor raspolaže, govore da je 2017. godine zabilježeno 27 povreda na radu, od čega 22 teške i pet smrtnih slučajeva. Tokom 2018. godine zabilježeno je 28 povreda na radu, 17 teških i devet smrtnih slučajeva. Ovi podaci predstavljaju dovoljan razlog za održavanje ovog kontrolnog saslušanja, kako bi se kroz razmjenu mišljenja, u susret početku sezone građevinskih radova, preventivno djelovalo s ciljem smanjivanja broja ovih povreda. Zaštita na radu svakog zaposlenog je osnovno socijalno pravo i neopodno je da, u svim djelatnostima, bude na visokom nivou. Da bi se to postiglo potrebno je da se, pored nadležnih državnih organa, u ovaj proces uključe i daju svoj doprinos mediji, nevladin sektor kao i sami građani. Predsjednik Odbora je pomenuo i problem "rada na crno" i istakao da je ove godine najavljena intenzivna borba protiv tog problema. Rekao je da se primjena ovog zakona i problem sive ekonomije na tržištu rada moraju tretirati zajedno, kako bi se izbjeglo da prilikom povreda na radu ne bi postojali oni zaposleni kojima nije regulisan radno pravni status. Numanović je zaključio da će uključenost svih relevantnih aktera dovesti do toga da će poslodavci povećati svoju produktivnost, sindikati, kroz zaštitu radnika, biti zadovoljniji, inspeksijski organi imati puno manje posla i u krajnjem da će država imati benefite od svega navedenog.

Kemal Purišić, ministar rada i socijalnog staranja je rekao da su ljetosnje izmjene Zakona o zaštiti i zdravlju na radu bile motivisane potpunom harmonizacijom ovog Zakona sa standardima Evropske unije i da se može konstatovati da su, u ovoj oblasti, integrisane sve relevantne direktive i propisi Evropske unije. Slijedi ona zahtjevnija faza, a to je potpuna implementacija Zakona kako bi se stvorili uslovi da se obezbijedi fizička i psihička zaštita zaposlenih, naveo je Purišić. Takođe, istakao je, da je bitno napomenuti da je donošenje i primijena zakona, u ovoj oblasti, jedno od zatvarajućih mjerila u poglavlju 19. Vlada je, novim Zakonom o državnoj upravi, zadužila Ministarstvo rada i socijalnog staranja da dodatno prati realizaciju svih mjera u ovoj oblasti kako bi se sinhronizovale aktivnosti inspekcije i upravne aktivnosti Ministarstva, što bi trebalo da obezbijedi da se ovaj zakon u potpunosti primjenjuje. Purišić je podsjetio da su donešena 53 podzakonska akta na bazi kako starih zakona tako i na bazi Zakona iz 2014. godine. Donijeto je 18 pravilnika, od kojih 13 sadrži relevantne direktive Evropske komisije. Trenutno je na snazi period od godinu dana u kojem Ministarstvo treba da predloži još podzakonskih akata kojima će se urediti pitanja koja su ostala neuređena. U tom smislu jedan pravilnik je već donijet, dok se trenutno radi na još dva važna akta: Pravilnik o mjerama zaštite i zdravlja na radu na privremenim ili pokretnim gradilištima i

Plan mjera zaštite i zdravlja na radu. Ministarstvo će u ovoj godini realizovati niz projekata i programa, u saradnji sa nevladinim sektorom, kako bi se razvijali i usvajali mehanizmi i procedure za sprovođenje propisa iz zaštite i zdravlja na radu, promovisala zaštita i zdravlje na radu na svim nivoima, podizali svijest o važnosti iste i postepeno uvodila zaštita i zdravlje na radu u vaspitno obrazovne ustanove u Crnoj Gori. U planu je i realizacija programa sprovođenja posebne zaštite i zdravlja na radu za zaposlene žene za vrijeme trudnoće, lica mlađa od 18 godina i osobe sa invaliditetom. Purišić je rekao da su sprovedene brojne mjere edukacije, promocije i osposobljavanja subjekata zaštite i zdravlja na radu i da su u Ministarstvu ohrabreni čitavim procesom, odnosno reakcijom svih uključenih aktera. Kada je riječ o aktu o procjeni rizika, kao najvažnijem aktu koji mora da se uradi za svako radno mjesto kod svakog poslodavca, u 2018. godini urađeno ih je 547, koji su obuhvatili 19.025 zaposlenih. Dinamika izrade ovih akata i sam proces osposobljavanja i provjere osposobljenosti zaposlenih za bezbjedan rad, ukazuju na činjenicu da je u prethodnoj godini zanačajno više urađeno nego li ranijih godina, zaključio je Purišić.

Alija Košuta, direktora Uprave za inspekcijske poslove Crne Gore rekao je da, u okviru Uprave za inspekcijske poslove, Odsjek za inspekciju rada sprovodi nadzor nad primjenom niza propisa iz oblasti radnih odnosa, zapošljavanja i zaštite i zdravlja na radu. Jedan od prioritetnih zadataka ove inspekcije jeste suzbijanje sive ekonomije na tržištu rada, kao i obezbjeđivanje bezbjednog radnog mjesta sa aspekta zaštite i zdravlja na radu. Ova inspekcija broji ukupno 29 inspektora, od čega 10 inspektora za oblast zaštite i zdravlja na radu i glavnog inspektora. Inspektori rada iz oblasti zaštite i zdravlja na radu vrše inspekcijski nadzor nad sprovođenjem predmetnog zakona o zaštiti i zdravlju na radu. Košuta je rekao da je, u 2018. godini, Inspekcija rada izvršila ukupno 11.013 inspekcijskih pregleda. U oblasti rada i zapošljavanja 8.468 i u oblasti zaštite i zdravlja na radu 2.545 u kojima je utvrdila ukupno 5.768 nepravilnosti. Od utvrđenog broja nepravilnosti 2.865 se odnose na oblast zaštite i zdravlja na radu. Direktor Košuta je naglasio da su kapaciteti Odsjeka za inspekciju rada, što se tiče inspektora, nedostajući kao i da neadekvatna opremljenost voznim parkom i tehnikom predstavlja usko grlo u radu ovog odsjeka.

Svetlana Vuksanović, predsjednica Unije poslodavaca Crne Gore istakla je da su, u Uniji poslodavaca, svjesni važnosti primjene ovog Zakona, prije svega, iz humanih razloga kao i zbog činjenice što se, posvećivanjem pažnje ovoj temi, obezbjeđuje i uspješnost i održivost kompanija. Istakla je da, uz dobar zakonski akt i podzakonske akte, neophodno je raditi na podizanju svijesti zaposlenih. U tu svrhu Unija poslodavaca je, prije dvije godine, potpisala Memorandum o saradnji sa Udruženjem zaštite na radu, sa ciljem pružanja doprinosa na polju sprovođenja i ostvarivanja zaštite i zdravlja na radu zaposlenih, promocije i podsticanja daljeg razvoja u ovoj oblasti, a time i podizanje ukupnog nivoa zaštite i zdravlja na radu.

Duško Zarubica, generalni sekretar Saveza sindikata Crne Gore složio se sa ocjenom da, nakon usvajanja, predstoji teža faza ovog procesa, faza implementacije Zakona. Istakao je da treba potencirati da se, u 2019. godini, što veći broj radnih mjesta obuhvati aktom o procjeni rizika. Zarubica se složio sa stavom predsjednika Odbora da su borba protiv sive ekonomije na tržištu rada i problematika primjene ovog Zakona usko povezani, i istakao da će Savezu sindikata, i dalje, prioritet u radu biti borba protiv ovog problema. Savez sindikata je u 2018. godini organizovao više seminara i okruglih stolova, gdje su gosti bili predavači i stručnjaci iz ove oblasti. Zarubica je uputio apel da se inspekcijskim organima obezbijede adekvatni uslovi za rad i adekvatan broj inspektora, kako bi se od njih mogli tražiti bolji rezultati.

Srđa Keković, generalni sekretar Unije slobodnih sindikata Crne Gore istakao je da, kada je ova tema u pitanju, ključno je preventivno djelovanje. Keković je podržao stav direktora Uprave za inspekcijske poslove, da ta institucija nije dovoljno kadrovski i tehnički opremljena. Ono što predstavlja barijeru u obavljanu posla inspektorima rada, je to što su njihove funkcije reizborne, što znači da oni nisu do kraja nezavisni u svom radu, što je suprotno međunarodnim konvencijama. Keković je, na sjednici, iznio neke od problema koji sa kojima se susreću zaposleni i oni kao sindikalni predstavnici u Crnoj Gori. Kao primjer naveo je radnike Kombinata aluminijuma Podgorica, koji od 2003. godine, od kada je u Kombinatoru uveden stečaj, nisu ostvarili pravo na godišnji odmor. Takođe je naveo da se Unija slobodnih sindikata obraćala Odsjeku za inspekciju rada za zahtjevom da se utvrdi da li se u Kombinatoru vrše redovni zdravstveni pregledi, i da li je za radna mjesta donijet akt o procjeni rizika. Dobili su odgovor da taj Odsjek nije nadležan za ta pitanja, jer je preduzeće u stečajnom postupku. Naveo je i primjer radnika željezare Tosčelik iz Nikšića, koji su nezakonito dobili otkaz, jer su odbili da rade prekovremeno više od broja sati koji su zakonom propisani na nedeljnom nivou. Keković je naglasio da se Unija slobodnih sindikata više puta obraćala Skupštini Crne Gore sa inicijativom za izmjenu Zakona o stečaju, kako bi se u isti uvela norma koja propisuje da i radnici čija su preduzeća u stečaju imaju pravo na godišnji odmor. Keković je izrazio očekivanje da će se, nakon ovog kontrolnog saslušanja, desiti neki konkretni pomaci u daljim aktivnostima i da će se usvojiti izmjena Zakona o stečaju.

Danilo Gvozdrenović, potpredsjednik Privredne komore Crne Gore rekao je da građevinarstvo jedan od potencijala crnogorske privrede pa upravo iz tog razloga glavne izmjene Zakona o zaštiti i zdravlju na radu vezane su za tu oblast. Gvozdrenović je izrazio uvjerenje da resorno ministarstvo vodi računa o svim podzakonskim aktima koji, u narednom roku, treba da stupe na snagu. Uvođenje koordinatora je novina koja, kako je rekao, raduje ali svi relevantni akteri treba da rade na edukaciji u ovoj oblasti. Naglasio je da ova novina je donešena s ciljem da se rastereti inspekcijski nadzor.

Članica Odbora dr. doc Draginja Vuksanović – Stanković rekla je da su podaci o broju smrtnih slučajeva i povreda na radu, koji su se čuli na sjednici, zabrinjavajući. U tom smislu, mišljena je, da treba donijeti nova zakonska rješenja. Naglasila je da inspektori rada, u okviru svojih ovlašćenja, imaju mogućnost izricanja novčanih kazni izdavanjem prekršajnog naloga. Pored zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka, istakla je da se podnose i krivične prijave i postavila pitanje koliki je broj tih prijava. Poslanica Vuksanović – Stanković je naglasila da je ljudski život neprikosnoven, i da se ne može mjeriti bilo kojom cifrom u smislu izdatih prekršajnih naloga i naplate prekršajnih kazni. Zakon o zaštiti i zdravlju na radu je kvalitetan zakon, ali postoji problem u njegovoj primijeni. U tom smislu treba raditi na povećavanju broja zaposlenih inspektora rada. Takođe, istakla je da, prema podacima sa kojima raspolaže, u Crnoj Gori postoji oko 400 lica visoke školske spreme sa položenim stručnim ispitom za zaštitu na radu, ali se postavlja pitanje njihove stručnosti. U tom smislu istakla je potrebu dodatne edukacije ovih lica. Na kraju je konstatovala da je neophodno staviti akcenat na pojačavanju svakodnevnog nadzora Odsjeka za inspekciju rada.

Član Odbora mr Boris Mugoša rekao je da ovaj Odbor, ali i Skupština Crne Gore, treba da se kreće u pravcu unapređenja određenih zakonskih rješenja ali i da kontroliše implementaciju tih zakona. Poslanik Mugoša je postavio pitanje koja je vrsta nepravilnosti, u oblasti zaštite i zdravlja na radu, koja se najčešće pokazuje u inspekcijskim nalazima. Takođe je upitao da li poslodavci poštuju zakonsku normu koja propisuje obavezu donošenja akta o procijeni rizika. Mugoša je naglasio da, po određenim istraživanjima, dvije trećine mladih ljudi prije se opredjeljuje za rad u državnom sektoru, za manja primanja, nego u privatnom. Kako je naveo glavni razog za ovakvo stanje su upravo uslovi na radu i sve druge mjere zaštite koje zaposlenom obezbjeđuju da iskoristi svoj puni radni potencijal. Ono na čemu se mora raditi, rekao je Mugoša, je povećavanje broja inspektora rada, i da u tom dijelu se ne bi smio koristiti argument racionalizacije državne uprave. Poslanik Mugoša je pružio apsolutnu podršku zahtjevu za povećavanje broja inspektora rada. Naglasio je da treba sagledati i druge zakone koji tangiraju određena rješenja iz zaštite i zdravlja na radu, kako se ne bi dešavalo da u određenim segmentima poslovanja ne postoji lice koje je direktno odgovorno za pitanja zbog kojih ispaštaju zaposleni.

Član Odbora Nikola Divanović rekao je da Zakon o zaštiti i zdravlju na radu predstavlja dobro zakonsko rješenje ali da se problem javlja u njegovoj implementaciji. Podaci koji dolaze od Fonda za zdravstveno osiguranje i Inspekcije rada, jasno ukazuju da dolazi do dizbalansa koji dalje upućuje na to da postoji siva zona na tržištu rada. Poslanik Divanović je naglasio, da je centralno pitanje ove problematike potreba za kvalitetnom evidencijom o broju aktivnih gradilišta u Crnoj Gori. Ta evidencija bi omogućila da se, u svakom trenutku, zna koliko je radnika uposlano, u kakvim uslovima oni rade i koji su rokovi vezani za ta gradilišta. Druga

stvar koja utiče na implementaciju Zakona je deficit zaposlenih u Upravi za inspeksijske poslove. Poslanik Divanović je postavio pitanje da li postoji predlog kako da se dođe do kvalitetne evidencije aktivnih tržišta u Crnoj Gori. Divanović je podsjetio na podzakonska akta, koja proizilaze iz Zakona o komunalnim djelatnostima, a koja usvajaju lokalne samouprave i kojima se uređuju stvari u ovoj oblasti. To su Odluke o komunalnom radu, koje obavezuju opštine da zabrane radove na svim gradilištima, od juna do septembra. Divanović je istakao da jednom dobro sinergijom između lokalnog i državnog nivoa može se doći do dobrih rezultata kada je ova problematika u pitanju.

Srđa Keković, generalni sekretar Unije slobodnih sindikata Crne Gore rekao je da, u Crnoj Gori, ne postoji evidencija profesionalnih oboljenja i povreda na radu. Zbog toga, naglasio je, ne može se napraviti analiza koja će pokazati koji je ključni problem u ovoj oblasti i kako se suočiti sa njim. Keković je naglasio da Unija slobodnih sindikata, od 2009. godine, vodi kampanju pod imenom „Kampanja za poštovanje 40-o satne radne sedmice“.

Predsjednik Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje dr Suad Numanović postavio je pitanje koliko u građevinarstvu postoji preduzeća koja su u obavezi imenovanja koordinatora za zaštitu i zdravlje na radu, koliko ih je firmi, do sada, angažovalo i da li se počelo sa obukom tih lica kako bi stručno obavljali svoj posao.

Danijela Šuković, načelnica Direkcije za zaštitu na radu Ministarstva rada i socijalnog staranja rekla je da je Zakonom o zaštiti i zdravlju na radu propisano da usljed svake povrede, koja iziskuje odsustvo s posla duže od tri dana, i smrti na radu poslodavac dužan da, najkasnije u roku od 24 sata, to prijavi inspekciji rada. Šuković je navela da je poslodavac u obavezi da prijavi i lakše povrede na radu, ispunjavanjem povredne liste. Problem prilikom vođenja ove evidencije je to što Fond za zdravstveno osiguranje i Fond za penzijsko osiguranje Crne Gore, koji su u obavezi da Ministarstvu rada i socijalnog staranja mjesečno dostavljaju podatke za svaku područnu jedinicu, ne kategorišu jasno, u povrednim listama, o kojoj vrsti povrede se radi. Što se tiče registra profesionalnih bolesti važno je istaći da je 2004. godine utvrđena lista tih bolesti i njih utvrđuje Ministarstvo rada i socijalnog staranja uz saglasnost Ministarstva zdravlja. Šuković je navela da su se stekli uslovi da se lista tih bolesti proširi u skladu sa listom profesionalnih bolesti Evropske unije. Kada je u pitanju evidencija gradilišta na kojima se trebaju angažovati koordinatori zaštite i zdravlja na radu, izmjenama i dopunama Zakona definisano je da se ta lica moraju angažovati na gradilištima gdje postoje dva ili više izvođača radova. Ministarstvo je, u oktobru 2018. godine, donijelo podzakonski akt koji se konkretno odnosi na polaganje stručnog ispita za koordinate zaštitu na radu. Međutim, istakla je Šuković, Ministarstvo još nije u mogućnosti da realizuje polaganje tog ispita sve do donošenja pravilnika na osnovu kojih će ta lica da rade na terenu.

Zlatko Popović, inspektor rada za oblast zaštite na radu rekao je da se izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i zdravlju na radu u ovu oblast uvode novi pojmovi kao što su: investitor, koordinatori u fazi projektovanja, koordinatori u fazi izvođenja radova i samozaposleni. Ove novine predstavljaju izazov jer propisima Evropske unije nisu jasno definisani uslovi za sve ove pojmove. Popović je izrazio nadu da će se od juna mjeseca tekuće godine krenuti sa polaganjima stručnog ispita i imenovanjima prvih koordinatora. Što se tiče nedostatka inspektora za rad, naglasio je da na ponovljenim javnim oglasima za inspektora za oblast Budve, Kotora i Herceg Novog nije bilo nijedne prijave. Imajući u vidu da je rizik djelatnosti najveći u oblasti građevinarstva, najveći je i broj nadzora u toj oblasti, i on je ove godine za 200 veći nego protekle godine. Popović je naglasio da je ukupan broj povreda na radu u period od poslednjih 10 godina smanjen za 60%. Najčešće nepravilnosti koje se javljaju tokom nadzora su: neprimjenjivanje mjera zaštite izdavlja na radu, nabavka sredstva za rad bez stručnog nalaza o pregledu sa ocjenom propisanih mjera zaštite, neosposobljavanje zaposlenih za bezbjedan rad, nedostatak zdravstvene sposobnosti, nepostojanje akta o procjeni rizika i neorganizovanje pružanja prve pomoći. Podatak koji govori da je u toku prošle godine donešeno 547 novih akata o procjeni rizika govori da je napravljen značajan napredak u odnosu na prethodni period, tako da je procenat poslodavaca koji sada posjeduju taj akt 10,70%. Popović je naveo da je zakonski regulisano da svako izvođenje radova koje traje duže od 30 dana mora da se prijavi Inspekciji rada i da, ako postoje dva ili više izvođača radova, posebnim ugovorom se moraju regulisati međusobna prava i obaveze među njima. Po tom osnovu u 2018. godine bilo je 120 prijavljenih gradilišta. Inspekcija rada ima pristup bazi podataka Poreske uprave Crne Gore i prije odlaska u inspekcijski nadzor, iz te baze, mogu dobiti sve podatke vezane za nekog poslodavca. Kada je u pitanju evidencija profesionalnih bolesti problem se javlja jer u ovom trenutku, u Crnoj Gori, ne postoji institucija koja može da verifikuje profesionalnu bolest, zaključio je Popović.

Predsjednik Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje dr Suad Numanović istakao je da je u ovoj oblasti zakonodavni okvir dobar, i da je dodatno poboljšan prošlogodišnjim izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti i zdravlju na radu. Podsjetio je na obavezu donošenja svih podzakonskih akata, u zakonskom roku, kako bi se omogućili instrumenti za sprovođenje Zakona. Potrebno je da svi relevantni učesnici u ovoj oblasti, i na državnom i na lokalnom nivou, i cjelokupna javnost daju doprinos kako bi se više preventivno djelovalo kada je zaštita i zdravlje zaposlenih u pitanju, zaključio je Numanović.

Sjednica je završena u 13 sati i 45 minuta.

Sekretarka Odbora
Snežana Kaluđerović

Predsjednik Odbora
dr Suad Numanović